

IMKONIYAT CHEKLANGAN O'SMIRLARDA EMOTSIONAL-FRUSTRATSION HOLATLARI NAMOYON BO'LISHNING PSIXOLOGIK OMILLARI.

Hamzayev Asilbek Mirzohid o'gli (magistr)

Annotatsiya

Mazkur maqolada imkoniyati cheklangan o'smirlar shaxsida emotsional-frustratsion holatlarning namoyon bo'lishi, ularning psixologik omillari hamda ijtimoiy muhit bilan bog'liqligi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida frustratsiya, xavotir, agressivlik va emotsional beqarorlikning shakllanishiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar yoritilib, ularning o'smir shaxs rivojiga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: imkoniyati cheklangan o'smirlar, emotsional holat, frustratsiya, psixologik omillar, ijtimoiy moslashuv.

Bugungi kunda jamiyatda imkoniyati cheklangan shaxslarning, xususan o'smirlarning psixologik rivojlanishi muammosi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. O'smirlik davri shaxs shakllanishining muhim bosqichi bo'lib, bu davrda emotsional soha beqarorligi, o'zini anglash jarayonining kuchayishi va ijtimoiy munosabatlarga ehtiyoj ortadi. Imkoniyati cheklangan o'smirlarda esa mazkur jarayonlar murakkab kechib, frustratsion holatlar tez-tez namoyon bo'lishi kuzatiladi.

Emotsional-frustratsion holat tushunchasi

Frustratsiya — shaxs ehtiyojlari va maqsadlariga erishish yo'lida yuzaga keladigan to'siqlar natijasida paydo bo'ladigan ruhiy holatdir. Imkoniyati cheklangan o'smirlarda frustratsiya ko'pincha jismoniy yoki psixik cheklovlar, tengdoshlar bilan muloqotdagi qiyinchiliklar, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning

yetishmasligi bilan bog'liq bo'ladi. Ushbu holat emotsional zo'riqish, agressiya, depressiv kayfiyat yoki ijtimoiy chekinish ko'rinishida namoyon bo'lishi mumkin.

Emotsional-frustratsion holatlarning psixologik omillari

1. Shaxsiy omillar

O'z-o'zini baholashning pastligi

O'ziga ishonchsizlik

Ichki konfliktlar va motivatsiyaning sustligi

2. Ijtimoiy-psixologik omillar

Oila muhitidagi psixologik iqlim

Tengdoshlar tomonidan qabul qilinmaslik

Inklyuziv ta'lim sharoitlarining yetarli darajada tashkil etilmaganligi

3. Pedagogik omillar

Individual yondashuvning yetishmasligi

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi psixologik aloqaning sustligi

Ta'lim jarayonida emotsional qo'llab-quvvatlashning kamligi

Emotsional-frustratsion holatlarning namoyon bo'lish shakllari

Imkoniyati cheklangan o'smirlarda frustratsion holatlar quyidagi ko'rinishlarda namoyon bo'ladi:

agressiv xulq-atvor;

emotsional beqarorlik;

xavotir va qo'rquv holatlari;

ijtimoiy izolyatsiya;

o'qishga bo'lgan motivatsiyaning pasayishi.

Xulosa

Imkoniyati cheklangan o'smirlarda emotsional-frustratsion holatlarning namoyon bo'lishi ko'plab psixologik, ijtimoiy va pedagogik omillar bilan uzviy bog'liqdir. Ushbu holatlarning oldini olish va kamaytirish uchun oila, ta'lim muassasasi va jamiyat hamkorligida psixologik qo'llab-quvvatlash tizimini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, individual psixokorreksion dasturlar ishlab chiqish o'smirlarning emotsional barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Vygotskiy L.S. Defektologiya asoslari.
- 2.Rubinshteyn S.L. Umumiy psixologiya.
- 3.Karimova V.M. Shaxs psixologiyasi.
- 4.Inklyuziv ta'lim bo'yicha metodik qo'llanmalar.